

Zpráva o šetření ve věci poskytování specifického druhu stravy ve věznici

Dne 22. 2. 2017 se na mě obrátil pan A., nar. xxx, t. č. ve výkonu trestu odnětí svobody ve Věznici Kuřim (dále také jako „stěžovatel“). Jmenovaný si stěžoval na to, že mu ve věznici není poskytována strava bez vepřového masa,¹ o což stěžovatel neúspěšně žádal z náboženských důvodů.

A. Shrnutí závěrů

Věznice Kuřim pochybila, když na základě žádosti (z náboženských důvodů) nepřiznala stěžovateli možnost konzumovat stravu bez vepřového masa.

B. Skutková zjištění

Ředitelka Věznice Kuřim plk. PhDr. Zuzana Kalivodová mi v dané věci zaslala své vyjádření ze dne 27. 4. 2017, ze kterého vyplývají následující skutečnosti.

Stěžovatel podal dne 15. 2. 2017 žádost k vedoucímu oddělení výkonu trestu mjr. PhDr. Petru Juříčkovi, Ph.D., ve které uvedl: *„Ve Věznici Kuřim jsme My křesťané, adventisté sedmého dne diskriminováni, protože nejíme vepřové maso, ale na rozdíl od muslimů nám není umožněno přizpůsobit stravu svému přesvědčení.“*

K věci podal dne 16. 2. 2017 stanovisko vychovatel Mgr. Jaroslav Rychlý, který uvedl: *„Ods. byl pokřtěn v církvi československé husitské a v roce 2016 konvertoval do církve římskokatolické. Aktuálně navštěvuje katolické bohoslužby. S duchovními adventistů sedmého dne kontakty neudrhuje. Jeho žádost, či even. stížnost považuji za zástupnou.“*

Dne 15. 4. 2017 se k věci vyjádřil vedoucí oddělení výkonu trestu: *„...bylo dosaženo rozhodnutí bezpečnostní komise, která žádost zamítla a odsouzenému tak nebyla přidělena žádná výjimka k odběru stravy, pouze bylo doporučeno, případné vepřové maso ve stravě nekonzumovat“*. Dne 18. 4. 2017 uvedl kaplan věznice Mgr. Ladislav Kinc: *„Odsouzený A. není praktikující muslim. Dochází pravidelně na aktivity a bohoslužby křesťanských církví pořádaných ve věznici.“*

Ředitelka Věznice Kuřim sdělila, že nemůže stěžovateli umožnit odebírat stravu bez vepřového masa, jelikož jeho požadavek není motivován skutečně jeho vírou a spíše se jedná o jeho snahu získat výhodu. Požadavek stěžovatele nevyplývá z jeho náboženského přesvědčení. Stěžovatel dle ředitelky věznice žádá stravu bez vepřového masa, a není přitom praktikující muslim, naopak se jedná o dlouhodobě praktikujícího křesťana. Ve Věznici Kuřim je podávána muslimská strava (tedy strava bez vepřového masa) celkem třem odsouzeným, kteří jsou skutečně praktikujícími muslimy.

¹ **Stravu bez vepřového masa** chápu v praktické rovině obsahu této stravy stejně jako **muslimskou stravu**. Zjednodušeně řečeno lze konstatovat, že muslimové nekonzumují vepřové maso, krev a uhynulá zvířata.

C. Právní hodnocení

Věznice Kuřim pochybila tím, že stěžovateli nepřiznala stravu bez vepřového masa (resp. muslimskou stravu), neboť provoz věznice poskytování takové stravy umožňuje.

Právní rámec pro posouzení nárokovosti specifického druhu stravy pro odsouzené, kteří ji vyžadují z náboženských důvodů, nalezneme zejména v článku 16 Listiny základních práv a svobod,² jenž zaručuje náboženskou svobodu jednotlivce; obdobně taktéž v článku 18 odst. 2 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech.³

V rozsahu, v jakém to umožňuje provoz věznice, se přihlíží v rámci stravování k požadavkům kulturních a náboženských tradic odsouzených.⁴ Již můj předchůdce JUDr. Otakar Motejl konstatoval,⁵ že stát musí respektovat náboženskou svobodu stěžovatele a nesmí jej nutit přijímat stravu, která odporuje jeho náboženskému vyznání.

Zákon o výkonu trestu odnětí svobody nehovoří o možnosti odmítnout odsouzeným stravu, kterou požadují na základě náboženského vyznání z důvodu, že jim tato strava nepřísluší, neboť jejich víra není skutečná. Zamítnutí specifického druhu stravy (z náboženských důvodů) může být uskutečněno pouze z provozních důvodů. K tomuto musím uvést, že výše uvedené ustanovení zákona je v současnosti již překonáno, neboť jsem přesvědčena o tom, že každá z věznic v České republice má takové podmínky, aby mohla připravovat stravu na základě náboženských požadavků odsouzených.

Věznice není v pozici, kdy by hloubku víry či vyznání odsouzených mohla hodnotit a následně na základě této úvahy mohla odmítnout požadavek odsouzených k volbě stravy z náboženského důvodu. Stravu bez vepřového masa nemusí požadovat pouze odsouzení muslimského vyznání, ale taktéž přívrženci Církve adventistů sedmého dne. Příslušníci uvedené církve skutečně odmítají jíst vepřové maso; dále je nutné uvést, že Církev adventistů sedmého dne je v České republice řádně registrována.⁶ Samotnou církev je možno z laického pohledu charakterizovat, jako církev křesťanskou.⁷ Není rozhodné, nakolik stěžovatel udržuje kontakt s duchovními uvedené církve. Podle sdělení vychovatele kontakt neudržuje, nevím však ani, zda tito duchovní do Věznice Kuřim docházejí. Stěžovatel zřejmě využívá aktivity a bohoslužby jiných křesťanských církví, které jsou ve věznici uskutečňovány.

Pokud odhlédnu od výše uvedeného a podívám se na celou věc pouze z praktického hlediska, musím si položit následující otázky: Z jakého důvodu by nemohla stěžovateli být

2 Zveřejněna ve Sbírce zákonů pod č. 2/1993.

3 Zveřejněn ve Sbírce zákonů pod č. 120/1976.

4 Dle § 16 odst. 1 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

5 V šetření vedeném pod sp. zn. 1229/2008/VOP/MC.

6 Dle zákona č. 3/2002 Sb., o svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společností a o změně některých zákonů (zákon o církvích a náboženských společnostech), ve znění pozdějších předpisů.

7 Křesťanství je monoteistické, univerzální, historické a misijní náboženství, které je soustředěno kolem života a učení Ježíše z Nazaretu, kterého chápe jako mesiáše (tj. Krista), spasitele světa, Božího syna, který se v Kristu zjevil.

poskytnuta muslimská strava? Proč by věznice nemohla připravovat o jednu porci muslimské stravy navíc? Dle ředitelky věznice se stěžovatel snaží získat výhodu. V čem tato výhoda spočívá? V tom, že nebude jíst vepřové maso?

D. Informace o dalším postupu

Zprávu zasílám ředitelce Věznice Kuřim a podle ustanovení § 18 odst. 1 zákona o veřejném ochránci práv žádám, aby se ve lhůtě 30 dnů od jejího doručení vyjádřila ke zjištěnému pochybení a informovala mě o přijatém opatření k nápravě. Zpráva shrnuje mé dosavadní poznatky, které mohou být podkladem pro závěrečné stanovisko podle ustanovení § 18 odst. 2 zákona o veřejném ochránci práv.

Zprávu zasílám rovněž stěžovateli.

Brno 17. května 2017

Mgr. Anna Šabatová, Ph.D.
veřejná ochránkyně práv